

SOCIETAT

Un departament de psiquiatria ...d'una hipotètica presó

Blanca Busquets

El lector intel·ligent entendrà que per parlar del departament de psiquiatria d'una presó, a fi i efecte de no trobar-me demà mateix als jutjats per injúries i calúmnies -com ja m'ha passat en alguna altra ocasió-, ho faci des d'un punt de vista genèric, sense al·ludir per res a cap centre penitenciari concret. Parlarem, doncs, d'un departament psiquiàtric penitenciari producte de la imaginació, inventat. I farem suposicions.

Doncs suposem que en una presó qualsevol del món hi ha un departament de psiquiatria, que és on van a parar els presos que tenen les facultats mentals pertorbades, o sigui, que estan malalts. Deixant a part algun deprimat eventual i casos relacionats amb drogues que no poden fer vida als mòduls normals, el que més abunda a psiquiatria són els diagnosticats d'esquizofrènia, que és el que els ha dut a delinquir, normalment per no haver-se pogut controlar prèviament la malaltia, ja sigui per una mala informació, una mala diagnosi, una mala medicació, una negligència, etc.

A dintre del nostre hipotètic departament de psiquiatria hi ha homes malalts i més necessitats d'afecte que ningú. Viuen a l'altra banda d'un vidre amb una porta que està gairebé sempre tancada. Tenen una sala amb un televisor i amb unes quantes taules i cadires. Posem que són uns cinquanta malalts. La sala és petita per a tanta gent, de 7 x 25 metres, si fa no fa. A l'altra banda hi ha el pati, tan petit com la sala, envoltat d'un mur altíssim, d'un mur que fa feredat. No és ni molt menys el que, des de la meua humil posició de profana en medicina psiquiàtrica, jo hauria dit que és el que més convé a persones malaltes; no s'hi respira sensació d'obertura sinó de tancament, d'opressió, d'ofec. Diria jo que això no guareix, sinó que emmalalteix, però, és clar, la medicina evoluciona i els sistemes de curació es van adaptant als nous temps, que deuen ser aquests, i tot canvia i jo em dec quedar enrere i ja dic que no hi entenc.

Els malalts miren la televisió, s'asseuen a les taules o passegen. En una presó es passeja en zigzag per fer més llarga l'estona de caminar, i en un departament com el de la nostra inventadíssima psiquiatria, encara més, perquè no hi ha espai per fer ni trenta metres en línia recta.

Als rostres dels malalts psiquiàtrics s'hi percep una mirada incerta. Tenen a l'abast dels ulls un infinit que nosaltres no hem vist mai. És com si visquessin sense cap horitzó que els limiti la vista. Parlant d'ulls, molts d'ells els tenen curiosament alçats, és a dir que, si els mireu de front, veureu que la seva rodona de l'iris és més amunt del normal, de manera que els queda un espai blanc a sota, com acostuma a passar amb els grans visionaris de tots els temps, genials, innocents o monstruosos: contempleu fotografies o pintures, per exemple, de Beethoven, Hitler, Bernadette Soubirous, Van Gogh, Kafka, Poe....

L'entrada a psiquiatria d'un voluntari és saludada amb somriures i mostres d'alegria que arriben al cor per dur que un el tingui; un voluntari és la cara amable de la presó i, per a un alienat, el seu únic tub de fuites. Al voluntari se li expliquen les penes, se li fan petons, se l'omple de carícies. El voluntari també en regala tantes com pot perquè sap que valen el seu pes en or. I, si pot, també intenta ensenyar, distreure, afegir-se als jocs dels interns i animar-los.

A fora, hi ha els funcionaris. Recordo al lector que som en un departament imaginat, a l'hora de dir que entren poc a dintre i que, quan ho fan, és per castigar o per renyar, excepte honroses excepcions que mereixerien entrar en qualsevol auca de l'heroïsme. Els funcionaris, en general, són allà per vigilar, mantenen la porta tancada i només l'obren quan s'ha de deixar sortir algú. Quan això passa i els altres miren també de sortir -a fora hi ha la cobejada màquina del cafè i el telèfon-, els funcionaris esmentats els fan endins amb les mans, amb les porres, amb no poca violència, que per això tenen poder sobre ells -En algun moment, tot plegat fa pensar en el fer i desfer quotidià d'un granger a la seva granja d'animals.

Encara en el meu hipotètic departament psiquiàtric, hi ha un cap de funcionaris, envoltat d'una camarilla que, com que el temps s'escola de manera molt lenta i hi ha poc a fer, busquen distreure's amb el que tenen a mà, com fem tots quan ens avorrim. I què tenen a mà? Doncs els éssers de l'altra banda del vidre, que són blanc fàcil de tota mena de bromes i, limitats de brillantor mental, es deixen provocar amb relativa facilitat. Els funcionaris

ficticis del departament inventat no cerquen, és clar, provocar segons qui, perquè no compliria les expectatives de diversió que es busquen. No provoquen, per exemple, el malalt que porta ja tres mesos babejant i amb els músculs sense respondre als estímuls del cervell gràcies a la medicació psicòtrota que li ha administrat un metge que volia experimentar amb algú amb qui es pogués treballar en pau i a qui cada dia augmenta una mica més la dosi del medicament perquè està intentant esbrinar fins a quin punt pot aguantar el cor d'una persona; no busquen, els funcionaris, aquest ésser mig vegetal que rau eternament assegut al mateix lloc, com un quadre estàtic, amb el cap entre els braços, i que només l'aixecarà quan sigui hora de menjar i algú l'obligui a posar-se la forquilla a la boca. No, no: els funcionaris provocadors de la nostra psiquiatria fictícia, busquen una mica més de diversió i provocaran aquell que és una mica més viu i que saben que els respondrà enfadat, sense entendre gaire què li diuen i per què li diuen, però tampoc sense parar-se a pensar en les conseqüències que li pot reportar intentar defensar-se.

Les conseqüències: entre les cel·les de psiquiatria hi ha la de càstig. Bé, vull dir que és com les que al mòdul especial en diuen "de càstig". A psiquiatria ni es diuen així ni serveixen per castigar ningú, i ara, sinó per aconseguir calmar els interns, *pel seu bé*, perquè no es facin mal quan, del tot desconcertats, atabalats i, a cops, ferits, volen treure's de sobre allò que els està atacant. O potser ni això, tant és; en el nostre departament fictici, tots els malalts, també ficticis, han passat un dia o altre per aquesta cel·la, i alguns són del tot pacífics. O sigui que deu ser una mesura preventiva -de salut, és clar-: en un llit es posa el malalt de boca terrosa, amb mans i peus lligats amb corretges que els roseguen la carn i que els mantenen estesos en forma de creu. En aquesta posició, sense menjar, sense beure, sense possibilitat de fer les necessitats fisiològiques allà on s'han de fer sinó al damunt d'ell mateix com quan acabava d'arribar al món, el malalt en sessió de cures de relax *pel seu bé* pot passar-s'hi entre 24 hores i quatre dies, a gust i plaer dels funcionaris que l'hi han lligat. Sovint el malalt té al·lucinacions, sovint crida tota la nit i no deixa dormir ningú al departament. Però tant és, ningú no el deslligarà, i els seus crits s'escolaran per entremig dels barrots i aniran fins a la lluna, que s'ho mira tot, sempre, amb absoluta fredor i impassibilitat.

També seria fictici dir que, aprofitant aquesta bellíssima posició, alguns d'aquests posseïdors de porres i poder s'hi rabegen a consciència. Seria fictici també parlar d'algun cas que va saltar a la llum pública no fa pas gaire perquè, és clar, a força de cops a un indefens lligat, a ningú no se li escapa que es pot acabar amb ell. Tot i que -i tot plegat continua essent inventat, que ningú no en dubti després, el metge -amenajat?- signés el certificat que calgués sobre aquella mort *natural*. No voldria acabar aquesta història que m'acabo d'inventar sense tenir present l'única veu que s'hauria atrevit a parlar -en el cas que aquesta història hagués pogut ser veritat en algun moment- l'única veu, repeteixo, l'amo de la qual va acabar reclòs i gairebé mort a base de pallisses en un mòdul especial on havia anat a parar perquè a sobre li havien trobat a la cel·la unes pastilles que ell no havia gastat mai.

D'històries inventades, fictícies, hipotètiques, n'hi ha moltes. És clar que mai no passarien de veritat perquè no pot ser que hi hagi cap humà que abusi d'aquesta manera tan covarda, brutal i cruel d'altres éssers humans indefensos. I menys encara, de malalts.

Perquè si sabéssim que això passa aquí mateix, a la cantonada, no podríem dormir. Sort que tot plegat és una història inventada.

.... I abans d'acomiar-me, no m'oblido de fer l'ullet al lector. ●

